

OCENA WNIOSKÓW EKSPERTYZY TOWAROWEJ

Adnotacja. Artykuł bada aktualne zagadnienia związane z oceną wniosków sądowej ekspertyzy towarowej. Wyodrębnione zostały kryteria praktycznego wykorzystania wyników ekspertyzy towarowej w procesie dowodowym. Podkreśla się, że opinia biegłego z ekspertyzy towarowej może być wykorzystana w procesie dowodowym jeżeli: jest uznawana jako prawidłowo przeprowadzona, mogąca potwierdzić istnienie lub brak okoliczności wymagających udowodnienia; jest uznana za rozsądną i wiarygodną i może być wykorzystana do ustalenia pewnych faktów w postępowaniu karnym; nie narusza zasady o dopuszczalności źródeł dowodowych.

Słowa kluczowe: ekspertyza sądowa, ekspertyza towarowa, biegły, ocena wniosku eksperta, ocena wniosku ekspertyzy, dowody, znaczenie dowodowe wniosków ekspertyzy.

ESTIMATION OF THE CONCLUSION OF JUDICIAL EXAMINATION OF THE GOODS

Annotation. Pressing questions of an estimation of the conclusion of judicial examination of the goods rise. Requirements when on the basis of results of estimated activity there is a practical possibility of use of a conclusion of judicial examination of the goods in the course of use of proofs are allocated. It is specified, that the expert's statement from judicial examination of the goods can be used in the course of use of proofs, if it: admits ought, capable to confirm existence or absence of circumstances which are subject to an establishment; it is recognised by proved and authentic, and can be used for an establishment of the certain facts in criminal manufacture; does not break a rule about an admissibility of a source of proofs.

Keywords: judicial examination, examination of the goods, the expert the commodity researcher, an expert's statement estimation, an estimation of the judgement, the proof, value of the judgement.

ОЦІНКА ВИСНОВКУ СУДОВОЇ ТОВАРОЗНАВЧОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Анотація. Розглянуті актуальні питання оцінки висновку судової товарознавчої експертизи. Виокремлені вимоги, коли на підставі результатів оціночної діяльності виникає практична можливість використання висновку судової товарознавчої експертизи в процесі доказування. Зазначено, що висновок експерта з судової товарознавчої експертизи може бути використаний в процесі доказування, якщо він: визнається належним, здатним підтверджувати існування чи відсутність обставин, що підлягають доказуванню; визнаний обґрунтованим і достовірним, та може бути використаний для встановлення певних фактів у кримінальному провадженні; не порушує правило про допустимість джерела доказів.

Ключові слова: судова експертиза, товарознавча експертиза, експерт-товарознавець, оцінка висновку експерта, оцінювання висновку експертизи, докази, доказове значення висновку експертизи.

O. Shevchenko
doktorant katedry
ekspertyz
kryminalistycznych
Naukowo-badawczego
instytutu
kształcenia fachowców
oddziałów
kryminalistycznych
Narodowej Akademii
Spraw Wewnętrznych
(m. Kijów, Ukraina)

В умовах демократизації кримінального процесу, становлення судової реформи, зростає роль висновку експерта як джерела судового доказу. Особливого значення для розслідування кримінальних правопорушень набуває істотне розширення доказової бази за рахунок використання спеціальних товарознавчих знань.

Висновок експерта, на думку С. Ф. Бичкової, має подвійне значення: з одного боку, це вид доказу, з іншого – це процесуальний акт, у якому цей доказ викладений [1]. Разом із тим, як наголошував Г. І. Поврезнюк, на практиці висновок експерта в силу своїх специфічних рис, а саме використання спеціальних знань, сприймається суб'єктами такої оцінки як особливий вид доказів [2]. Ми поділяємо думку В. Г. Гончаренка про авторитет висновку експерта, «оскільки в ньому зосереджена передова наукова думка і багаторазово перевірений досвід професіоналів. Тому, не дивлячись на те, що в нашому кримінальному процесі жоден доказ не має наперед встановленої сили, під час оцінки доказів суб'єктами доказування висновку експерта мимоволі надається особливе значення, висловлюється особлива довіра» [3].

Проблемні питання оцінки висновку судового експерта висвітлювались у працях багатьох провідних науковців, наприклад: Р. С. Белкіна [4], Л. М. Головченко [5], В. Я. Колдіна [6], О. М. Моїсєєва [7], А. М. Редіна [8], М. Я. Сегая та В. К. Стринжи [9], однак особливості вивчення і оцінки висновку судово-товарознавчої експертизи досі не досліджувалися науковцями належним чином.

Висновок експерта-товарознавця є самостійним джерелом доказів у кримінальному провадженні, по багатьом видам кримінальних правопорушень є єдиним джерелом доказів, що істотно підвищує відповідальність експертів за дачу об'єктивного і науково-обґрунтованого висновку з питань, що відносяться до їхньої компетенції. Результати судово-товарознавчої експертизи фіксуються відповідно до встановленого законом процесуального порядку і оформляються як письмовий висновок експерта відповідно до вимог ст.ст. 101, 102 Кримінально процесуального кодексу України. Правильна оцінка висновку експерта-товарознавця призводить до таких правових ознак як допустимість, належність, достовірність та достатність у провадженні.

Відповідно до норм кримінального процесуального законодавства, висновок експерта-товарознавця, як і інші джерела доказів підлягає перевірці та оцінюванню за внутрішнім переконанням слідчого, прокурора, слідчого судді, суду.

В теорії кримінального процесуального права не існує чіткого визначення поняття оцінки доказів. Р. С. Белкін визначає оцінювання доказів як логічний, розумовий процес щодо визначення зібраних доказів для встановлення істини [4]. І. М. Резніченко вказує на те, що оцінку доказів слід розрізняти як діяльність, як результат цієї діяльності і судовий акт [10]. Наведені визначення вказують на те, що з одного боку оцінка доказів – це підсумок, результат розумової діяльності, з другого – сама розумова діяльність, з третього – це і розумова діяльність, і результат, і судовий акт [11]. На наш погляд, протиставлення діяльності і її правовому результату є неправильним. На думку, Р. С. Белкіна, оцінка доказів здійснюється протягом усього процесу розслідування і доказування: як в процесі досудового розслідування, так і в ході судового розгляду матеріалів кримінального провадження [4]. Л. М. Карнеєва вважає, що «практично збирання і перевірка доказів увесь час супроводжується їх оцінкою, в іншому випадку суб'єкт доказування не мав би змоги рухатися вперед [12].

Таким чином, оцінка доказів є необхідною умовою для прийняття правильного рішення в кримінальному провадженні, слідчим, прокурором чи іншими суб'єктами оцінки доказів.

Р. С. Белкін під оцінкою доказів розуміє логічний процес установлення допустимості та належності доказів, наявності і характеру зв'язків між ними, визначення значення і шляхів використання доказів, для встановлення обставин вчинення кримінального

правопорушення [13]. Це, на нашу думку, найбільш правильне поняття оцінки доказів, сутність якої відображена в діючому кримінальному процесуальному законодавстві України.

Відповідно до норм кримінального процесуального законодавства, висновок експерта-товарознавця, як і інші джерела доказів, підлягає перевірці та оцінюванню за внутрішнім переконанням слідчого, прокурора, слідчого судді, суду. Оцінка доказів – це розумова (логічна) діяльність слідчого, прокурора, слідчого судді, суду, яка полягає в тому, що вони за своїм внутрішнім переконанням, яке ґрунтується на всебічному, повному й неупередженому дослідженні всіх обставин кримінального провадження, керуючись законом, оцінюють кожний доказ з точки зору належності, допустимості, достовірності, а сукупність зібраних доказів – з точки зору достатності та взаємозв'язку, для прийняття відповідного процесуального рішення [14].

Кожний висновок експерта, незалежно від того, на якій стадії процесу проводили судово-товарознавчу експертизу, від її підвиду, змісту та методів дослідження, що використовував експерт, має бути обов'язково оцінений слідчим і судом. Оцінка доказів може здійснюватися також і учасниками кримінального провадження (підозрюваним, обвинуваченим, їх захисником, потерпілим, цивільним позивачем, цивільним відповідачем, їх представниками), однак така оцінка для слідчого, прокурора, слідчого судді, суду носить рекомендаційний характер. Основні елементи такої оцінки передбачені ст. 93 КПК України, а обов'язковість оцінювання висновків судової товарознавчої експертизи регламентується ст. 94 КПК України, в якій і визначається сутність оцінювання доказів.

Ураховуючи специфіку формування такого доказу, як висновок експерта з судової товарознавчої експертизи, труднощі проведення зазначеної експертизи, постає закономірне питання, а чи можуть слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд, об'єктивно та кваліфіковано оцінити висновок експерта з судової товарознавчої експертизи? У відношенні цього цілком вірно висловлює свою думку Р. С. Белкін: «коли мова йде про складні експертні дослідження, з використанням сучасних методів, які не відрізняються наочністю і доступністю для простого спостереження результатів, коли на десятках сторінок, заповнених формулами та розрахунками, описується процес експертного дослідження. Для слідчого це суттєва проблема, в якій йому не під силу розібратися. І тому, не дивно, що оцінка найчастіше зводиться в подібних випадках до перевірки, чи на всі поставлені питання експерт відповів і який характер – ймовірний або категоричний – носять ці висновки» [15].

Слідчий, слідчий суддя чи суд можуть залучати спеціаліста-товарознавця для консультацій щодо оцінки експертного висновку з судової експертизи.

На думку Р. С. Белкіна об'єктами оцінки висновку експерта можуть бути: а) особа експерта; б) підстави проведення експертизи; в) використані експертом матеріали; г) зміст проведених досліджень; д) вмотивованість відповідей експерта [16].

Найважливішими об'єктами оцінки також можуть бути: наукова обґрунтованість використаної експертної методики, метрологічне забезпечення засобів виміральної техніки. Таке додавання допустиме з урахуванням змісту ст. 102 КПК України, де зазначено, що у висновку експерта повинен бути докладний опис проведених досліджень, у тому числі методи, застосовані в дослідженні.

Аналіз механізму формування висновку експерта-товарознавця показує, що він, за способом утворення відрізняється від інших доказів тим, що: а) слідчий, суд не приймають участі безпосередньо в проведенні дослідження; б) експерт самостійно проводить дослідження, використовуючи свої спеціальні знання; в) у висновку експертом встановлюються нові доказові факти на підставі вже відомих; г) на підставі отриманих результатів експерт складає висновок з викладенням своїх відповідей на поставлені питання; ґ) експерт дає висновок від свого імені та несе за зроблені висновки особисту відповідальність; д) пропозиції, внесені слідчим щодо дослідження, носять рекомендаційний характер.

Процес утворення висновку експерта-товарознавця впливає на оціночне судження особи, яка здійснює розслідування кримінального правопорушення.

Відповідно до вимог ст. 94 КПК України висновок експерта-товарознавця підлягає оцінці з точки зору належності, допустимості, достовірності.

Доказове право не визнає виключних доказів, які мали б особливу доказову силу. Висновок експерта-товарознавця, як і будь-який інший доказ, підлягає оцінці особою, яка здійснює розслідування кримінального правопорушення: прокурором, слідчим суддею, судом. Оцінка полягає у: дотриманні процесуального порядку підготовки, призначення і проведення судової товарознавчої експертизи; перевірці відповідності відповідей у висновку експерта-товарознавця поставленим питанням; оцінці компетентності експерта-товарознавця; аналізі повноти висновку та правильності його оформлення; оцінці наукової обґрунтованості висновку судової товарознавчої експертизи; оцінці викладених у висновку експерта-товарознавця фактах з точки зору їх належності до кримінального провадження і їх місця в сукупності встановлених чи отриманих доказів.

Оцінка процесуального порядку призначення та проведення судової товарознавчої експертизи здійснюється на підставі всіх процесуальних процедур і правил, що регламентують порядок їх призначення та проведення, встановлених ст. ст. 69, 70, 242, 243, 244, 245, 332, 509 КПК України.

Основоположні засади судової експертної діяльності, зокрема її організація, правовий статус експерта-товарознавця, забезпечення роботи державних спеціалізованих експертних установ та відомчих експертних служб тощо, визначаються Законом України «Про судову експертизу», іншими законодавчими актами, відомчими нормативними документами.

Фактичною підставою для призначення судової товарознавчої експертизи є потреба в наукових, технічних або інших спеціальних знаннях, які необхідні для вирішення певних питань у кримінальному провадженні. На неприпустимість порушень експертом-товарознавцем правових питань указано в ст. 242 КПК України.

Виходячи зі змісту КПК України, складно зробити висновок про те, яким саме документом залучається експерт-товарознавець до кримінального провадження. Відповідно до ч. 3 ст. 110 КПК України рішення слідчого, прокурора приймається у формі постанови. Частина 7 ст. 69 КПК України дає підстави зробити висновок про те, що експерту-товарознавцю надсилається доручення. Стаття 332 КПК України передбачає право суду своєю ухвалою доручити проведення судової товарознавчої експертизи. Буквальне тлумачення ч. 3 ст. 332 КПК України дає можливість зробити висновок, що ухвала суду має назву «ухвала про доручення проведення експертизи». Отже, виходячи з прагнення забезпечити однаковість кримінальної процесуальної термінології, та керуючись указаними вище статтями КПК України, можна зробити висновок, що на наш погляд, юридичною підставою для залучення експерта-товарознавця на стадії досудового розслідування повинна бути постанова слідчого чи прокурора про доручення проведення судової товарознавчої експертизи.

Порядок залучення експерта-товарознавця врегульований ст. 243 КПК України.

Процесуальні порушення, виявлені під час оцінки висновку є суттєвими, якщо вони фактично відобразилися на повноті, всебічності експертного дослідження, об'єктивності та обґрунтованості висновків. До їх числа, на нашу думку, потрібно віднести й ті, що не вплинули на обґрунтованість висновків експерта, але відносяться до найважливіших моментів, пов'язаних із призначенням і проведенням судової товарознавчої експертизи.

Висновок експерта-товарознавця підлягає ретельній оцінці суб'єктами доказування з погляду як додержання норм кримінального процесуального закону при проведенні судової товарознавчої експертизи, так і обґрунтованості, правильності висновків експерта. При цьому перевіряється компетентність експерта-товарознавця, його незаінтересованість у результатах провадження, встановлюється, чи не вийшов він за межі своєї компетенції, чи

ґрунтуються висновки на одержаних ним відомостях і чи правильно відбирались вихідні дані для певних висновків. Підлягають оцінці також наукова обґрунтованість висновку, правильність застосування конкретних методик і дозволеність їх використання експертом (наприклад, коли і ким вона рекомендована, її апробованість, наявність сучасних методик тощо).

Компетенція експерта-товарознавця може розглядатися у двох аспектах. По-перше, це процесуально закріплене коло повноважень, його права та обов'язки, і, по-друге, це комплекс знань у сфері теорії, методики та практики судової товарознавчої експертизи.

О. Р. Росинська зазначає, що розрізняють об'єктивну компетенцію, тобто обсяг знань, якими повинен володіти експерт, та суб'єктивну компетенцію – ступінь, в якій конкретний експерт володіє цими знаннями. Суб'єктивна компетенція експерта визначається його освітнім рівнем, спеціальною експертною підготовкою, стажем експертної роботи тощо [17].

М. М. Виноградова зазначає, що увесь обсяг знань, якими володіє експерт і які він повинен застосовувати в межах повноважень, наданих йому законодавством, можна охарактеризувати як його компетенцію, а ступінь володіння цими знаннями та вміння застосовувати їх на практиці – як компетентність [18].

Однак, розмежування понять «компетенція» і «компетентність» судового експерта, викликає найбільші суперечки та розбіжності. У словнику судового експерта компетентність експерта визначається як ступінь володіння теорією та методиками експертизи певного виду, здатність (суб'єктивна можливість) обізнаної особи вирішувати поставлені питання, які стосуються предмета експертизи. Компетентність експерта визначається його освітою, спеціальною підготовкою, досвідом у виконанні аналогічних завдань, індивідуальною здатністю до евристичного мислення. У державних експертних установах компетентність експерта перевіряється і засвідчується експертно-кваліфікаційними комісіями.

Компетенція ж експерта визначається як масив спеціальних знань з області теорії експертизи (класу, виду, підвиду) і методик, що забезпечує вирішення всіх можливих питань, які стосуються даної експертизи. Компетенція експерта – це межа (ліміт), до якого прагне кожен експерт. Обсягом знань, що визначають компетенцію, повинен володіти кожен експерт.

Компетенція експертизи певного класу (виду, підвиду) – це коло обставин справи, встановлюваних за допомогою її проведення, і, відповідно, коло питань, які можуть ставитися перед експертами певної спеціальності. Компетенція експертизи детермінується завданнями експертизи, наявністю методів і засобів дослідження матеріалів, представлених на експертизу, і відображається в науковій компетенції експерта [19].

У дослідженні О. І. Орлова, питання компетентності експерта, розглядаються крізь призму методів самооцінки та взаємооцінки. Так, зазначає дослідник, використання формальних показників експертів (посада, вчені ступінь і звання, стаж, кількість публікацій тощо) у сучасних, швидко мінливих умовах, може носити лише допоміжний характер, хоча подібні показники найпростіше застосовувати. Використовуючи метод самооцінки експерт сам дає інформацію про те, у яких областях він компетентний, а в яких – ні. З одного боку, хто краще може знати можливості експерта, ніж він сам? З іншого боку, під час самооцінки компетентності швидше оцінюється ступінь самовпевненості експерта, ніж його реальна компетентність. Тим більше, що саме поняття «компетентність», суворо не визначено. Досить часто експерт перебільшує свою реальну компетентність, або навпаки, занадто критично ставиться до своїх можливостей. При використанні ж методу взаємооцінки, коли оцінку компетентності конкретного експерта дають інші експерти (або кандидати в експерти), крім можливості прояву особистісних і групових симпатій і антипатій, відіграє роль мала поінформованість експертів про професійні можливості один одного. В сучасних умовах достатня обізнаність з роботами та можливостями один одного може бути лише у фахівців, які багато років (не менше трьох-чотирьох) працюють спільно, в одній команді,

над однією темою. Однак і такий метод, на думку науковця, є не досить ефективним, оскільки погляди таких фахівців, через схожість життєвого шляху, занадто схожі один на одного [20].

В ході оцінки висновку судової товарознавчої експертизи необхідно вивчити: по-перше, чи фігурують у ньому дані, що характеризують експерта з точки зору фахівця в певній галузі знань; по-друге, чи відповідають ці спеціальні знання тим питанням, які поставлені перед експертом; по-третє, чи потрібні для вирішення цих питань спеціальні знання даного профілю; по-четверте, чи відповідають компетенції експерта, його спеціалізації ті засоби та методи, які він використовував для вирішення поставлених перед ним питань. Тут же необхідно оцінити, чи не вийшов експерт за межі своєї компетенції.

Висновок судової товарознавчої експертизи вважається таким, що виходить за межі експертної компетенції в двох випадках: 1) якщо експерт-товарознавець, відповідаючи на запитання, вторгається в сферу наук, яка не входить до кола його спеціальних знань; 2) якщо для вирішення поставленого питання взагалі не потрібно спеціальних знань, досить лише суб'єктивних суджень, заснованих на життєвому досвіді та здоровому глузді [21].

Запитання, які ставляться експертові-товарознавцю та його висновок щодо них, не можуть виходити за межі спеціальних знань експерта. В разі постановки перед експертом таких питань, він повідомляє особу яка залучила його, або слідчого суддю чи суд, що доручив проведення судової товарознавчої експертизи, про неможливість вирішення поставленого перед ним завдання. Таке повідомлення повинно бути аргументованим і вказувати на конкретні причини, які виключають можливість надання висновку, на підставі яких експерт-товарознавець обґрунтовує, що поставлене завдання не відповідає його компетенції [22].

Оцінку матеріалів експертизи деякі вчені пропонують проводити в процесі оцінки належності та допустимості доказів у загальному порядку. Виділяючи окремо оцінку матеріалів, наданих на експертизу, вбачається, що хоча слідчий сам передає в розпорядження експерта необхідні матеріали та оцінює їх на даному етапі, він не є єдиним суб'єктом оцінки. Наступну оцінку може проводити прокурор, слідчий суддя, суд. Однак, слідчий, як основний суб'єкт оцінки на етапі досудового розслідування, може припуститись помилкових висновків відносно матеріалів експертизи, які в подальшому можуть бути припущені й іншими суб'єктами оцінки. Тому і виділяється оцінка матеріалів судової товарознавчої експертизи. Такої позиції дотримується А. Я. Паліашвілі, який виділяє в ній наступні елементи: а) оцінка справжності, придатності та повноти об'єктів дослідження; б) оцінка достатності в кількісному та якісному відношенні матеріалів експертизи [23].

Вказаний автор пропонує оцінювати як об'єкти відносно яких ставляться питання, так і порівняльні зразки.

Аналіз висновку судової товарознавчої експертизи передбачає з'ясування питань про повноту використаних матеріалів, які були надані, методик що застосовувались і які дозволяють отримати достовірну відповідь на поставлені питання, повноту опису проведеної експертом-товарознавцем роботи, що має значення для висновку.

На нашу думку, слідчий навряд чи спроможний повно та правильно оцінити, як експерт-товарознавець використовував надані йому матеріали та відповідні методи дослідження. Без допомоги кваліфікованого спеціаліста дуже важко оцінити зміст проведених товарознавчих досліджень; для цього необхідно бути обізнаним у експертних методиках, мати знання з точних методів аналізу товарознавчої продукції.

З питанням оцінки обґрунтованості висновку експерта-товарознавця пов'язана оцінка методики дослідження, яка використовувалась в ході проведення судової товарознавчої експертизи. Оцінка в такому випадку полягає у встановленні розроблених основ і наукових положень методики, яку використовує експерт-товарознавець. А. І. Вінберг з цього приводу писав, що «невірна методика, зазвичай, призводить до невірних висновків, висновок

експертизи, що базується на невірних методиках дослідження, не може бути повноцінним доказом» [24].

Окрім оцінки методик, які використовує експерт під час проведення судової товарознавчої експертизи, також необхідно оцінити наукову обґрунтованість висновку експерта. В ході оцінки наукової обґрунтованості висновку, крім методики дослідження, яка визначає методи, що використовуються під час проведення судово-товарознавчої експертизи, необхідно врахувати:

а) змістовну відповідність проведеного дослідження його результату, тобто відповідність дослідницької частини висновку його умовиводу, та їх взаємозв'язок;

б) технічні пристрої, апаратно-програмні засоби, що використовуються в ході проведення експертизи, відповідність їх державним і європейським стандартам, доцільність та допустимість їх експлуатації на території України.

Структура висновку експерта-товарознавця нормами КПК України не регламентована. Практика проведення судових товарознавчих експертиз запропонувала загальні вимоги до їх оформлення. Висновок експерта-товарознавця складається з трьох частин: вступної, дослідницької та висновків, і оформлюється з дотриманням вимог, установлених стандартами [25], іншими нормативними актами, що регламентують порядок оформлення документів [26].

Те, що повинно бути зазначено у вступній частині висновку експерта-товарознавця визначено ст. 102 КПК України та відомчими нормативними актами. А в дослідницькій частині, зазвичай, викладаються хід і зміст дослідження по кожному з поставлених питань, вказується також: методи, засоби та технічні прийоми, які використовувалися для вивчення товарів, зразків, документів; відомості про умови довкілля, якщо застосовані методики, методи, засоби та технічні прийоми проведення досліджень висувають особливі вимоги до цих умов; які результати порівняльних досліджень товарів і зразків; наявність перешкод та інших чинників, які негативно впливали на можливість проведення якісного огляду, дослідження та фіксації об'єктів дослідження; чи не викликають сумнівів технічні документи, інструкції, положення, на яких ґрунтуються висновки експерта; мета, умови і кількість, матеріали, прилади, використані в ході проведення експертних експериментів, їх результати, способи фіксації отриманих результатів; чи є повним дослідження товарів наданих на експертизу.

Опис результатів застосування інструментальних методів дослідження та проведення експертних експериментів може обмежуватися викладенням кінцевих результатів; у зазначених випадках графіки, діаграми, таблиці, матеріали експертних експериментів мають зберігатися в наглядних експертних провадженнях і на вимогу осіб, які мають право знайомитися з матеріалами експертного дослідження, надаватися їм для вивчення.

Експерт-товарознавець може провести дослідження з питань, поставлених на вирішення експертного дослідження, в порядку, обумовленому логічною послідовністю проведення експертного дослідження. Кожному з питань, перелік яких наведений у вступній частині висновку експерта, і яке вирішується цим експертом, має відповідати певний розділ дослідницької частини. Якщо декілька питань тісно пов'язані між собою, хід їх вирішення може описуватися в одному розділі.

Після основної частини висновку розміщують додатки, які є невід'ємною частиною висновку. В додатках наводять креслення, рисунки, графіки, схеми, діаграми, фотознімки виявлених ознак. Ілюстративний матеріал робить висновок більш зрозумілим і переконливим, повинен наочно висвітлювати процес експертного дослідження та його результати.

Розглядаючи питання про оцінку повноти висновку експерта-товарознавця, до початку проведення дослідження не завжди можна визначити достатність наданого

матеріалу. Здебільшого така оцінка може бути дана лише експертом у процесі дослідження.

Аналіз оцінки критеріїв повноти висновку експерта-товарознавця свідчить про те, що практичні працівники мають реальну можливість оцінити лише повноту відповідей на поставлені питання. Повнота ж опису виконаної експертом-товарознавцем роботи залежить від складності дослідження та вжитих методів, які в кожному конкретному випадку визначаються експертом.

Оцінка наукової обґрунтованості висновку експерта-товарознавця багато в чому залежить від складності процесу експертного пізнання. Аналіз його свідчить про наявність низки спірних питань: а) правильності та доцільності обраних методів, експертних методик у конкретній експертній ситуації, дотриманні умов їх застосування; б) оцінці результатів використаної методики; в) перевірці науковості, апробованості використаних методів; г) установленні логічної послідовності і зв'язку між результатами, отриманими при дослідженні, та сформульованими висновками експерта.

Аналіз експертної практики оцінки логічної послідовності і логічного зв'язку між результатами, отриманими в ході дослідження товарів, та сформульованими висновками експерта-товарознавця свідчить, що наявність логічної послідовності у висновку не завжди вказує на правильність висновків. У той же час наявність протиріч між результатами, отриманими під час дослідження, та сформульованими висновками експерта-товарознавця хоча й можуть посягати сумнів щодо їх правильності, однак наявність такого протиріччя не завжди свідчить про неправильність висновків.

Наслідки оцінки висновку експерта-товарознавця можуть бути як позитивними, так і негативними. Позитивний результат оцінки може бути використаний для визнання доказовості тих чи інших фактів та обставин, для отримання нових чи перевірки наявних доказів, для визначення напряму подальшого розслідування кримінального правопорушення.

Негативна оцінка залежить від підстав такої оцінки. Це може бути призначення додаткової судової товарознавчої експертизи чи допит експерта-товарознавця.

Змістовний бік оцінки достовірності включає в себе наукову обґрунтованість методів, технічних засобів, методик дослідження, які застосовував експерт, логічність умовиводів експерта-товарознавця, повноту та обґрунтованість проведеного дослідження, правильність виявлених таким експертом ознак, обґрунтованість зроблених ним висновків, відповідність висновків проміжним результатам і проведеному дослідженню в цілому, їх логічну несуперечливість.

В. К. Лисиченко пропонував, під час перевірки методичного аспекту висновку, акцентувати увагу на таких критеріях: а) чи правильно обрана методика дослідження і чи повно вона описана у висновку; б) чи забезпечує проведене дослідження вирішення поставлених питань, чи описані прийоми та механічні засоби, пристрої, що використовував експерт; в) які спеціальні знання використовував експерт для обґрунтування результатів дослідження; г) чи відповідають проведені дослідження рівню розвитку спеціальних знань і можливостям даного виду судової експертизи [27].

Практично такої ж точки зору дотримується Л. М. Головченко, на її думку: «найбільш складною для слідчого та суду є оцінка наукової обґрунтованості висновку експерта, яку слід розуміти як достатність для висновків за досліджуваними матеріалами, ефективність методів, що використовує експерт, відповідність висновку експерта проведеному дослідженню» [28].

На підставі результатів оціночної діяльності виникає практична можливість використання висновку судової товарознавчої експертизи в процесі доказування. Для цього необхідно дотримуватися низки вимог, які впливають із кримінального процесуального закону:

– висновок експерта з судової товарознавчої експертизи може бути використаний в процесі доказування, якщо він визнається належним, здатним підтверджувати існування чи відсутність обставин, що підлягають доказуванню;

– висновок експерта-товарознавця в результаті його оцінки визнаний обґрунтованим і достовірним, та може бути використаний для встановлення певних фактів у кримінальному провадженні;

– висновок експерта-товарознавця може бути використаний в процесі доказування, якщо не порушено правило про допустимість джерела доказів.

Допустимим визнається висновок експерта-товарознавця також і в тому випадку, якщо методи та засоби, що використовує такий експерт, належним чином метрологічно забезпечені, тестовані, апробовані, а наукові положення, які покладені в його основу, достовірно встановлені.

За результатами оцінки висновку експерта-товарознавця слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд можуть прийняти такі рішення: а) визнати висновок експерта достатньо повним, належним, допустимим і достовірним (при цьому виклик і допит експерта не потрібні); б) визнати висновок експерта з судової товарознавчої експертизи недостатньо повним (для його роз'яснення можливий допит експерта в порядку ч. 3 ст. 95 та ст. 356 КПК України); в) визнати, що виник сумнів в обґрунтованості висновку експерта і призначити повторну судову товарознавчу експертизу; г) виключити висновок експерта з переліку доказів унаслідок відсутності зв'язку фактичних даних з обставинами вчинення кримінального правопорушення, їх слідами, що відображаються в навколишньому середовищі.

Результати оцінки фактів, установлених експертом-товарознавцем, повинні знайти повне вірне відображення в процесі доказування в ході досудового розслідування та в обвинувальному вирокі.

Доказове значення висновку експерта-товарознавця залежить від того, які факти та елементи складу кримінального правопорушення в даному випадку доказуються, на основі дослідження матеріалів, яка їх роль у доказуванні, чи несуть вони інформацію, яка дозволяє віднести їх до прямих чи непрямих джерел доказів. Факти й обставини, які встановлюють за допомогою висновку експерта-товарознавця можуть мати вирішальне значення у кримінальному провадженні.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бычкова С. Ф. Теория и практика судебной экспертизы : [учеб. пособ.] : В 4-х т. Т. 1 : Организация, назначение и производство судебной экспертизы / Бычкова С. Ф. – Алматы : Жеті Жарғы, 1999. – С. 105.
2. Поврезнюк Г. И. Судебная экспертиза (подготовка и назначение в уголовном и гражданском процессах) / Поврезнюк Г. И. – Алматы : Аян Эдет.. – 2001. – С. 164.
3. Гончаренко В. Г. Організаційні та правові проблеми судової експертизи в Україні / В. Г. Гончаренко // Часопис Академії адвокатури України, 2011. – № 10 (1). – С. 2
4. Белкин Р. С. Собрание, исследование и оценка доказательств / Р. С. Белкин. – М. : Наука, 1966. – С. 65.
5. Головченко Л. М. Оцінка висновків криміналістичної експертизи : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.09 / Л. М. Головченко; Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – К., 1995. – С. 11.
6. Колдин В. Я. Экспертиза в управлении и праве / В. Я. Колдин // Вісник Луганського інституту внутрішніх справ. – 2000. – № 3. – С. 176-200.
7. Моїсєєв О. М. Управлінські аспекти експертних технологій у судово-експертній діяльності / О. М. Моїсєєв // Вісник Академії адвокатури України. – 2008. – Вип. 12. – С. 212–223.
8. Редин А. М. О качестве заключений судебных экспертиз и доказательном значении / А. М. Редин // Криминалистика и судебная экспертиза. – 1979. – Вып. 19. – С. 28-31.

9. Сегай М. М. Судебные экспертизы (возможности, подготовка материалов, назначение, оценка) / М. М. Сегай, В. К. Стринжа. – К. : РИО МВД УССР, 1981. – С. 71-111.
10. Резниченко И. М. Оценка доказательств в советском гражданском процессе : автореф дис. на соискание учен. степени канд. юрид. наук / И. М. Резниченко. – М., 1968. – С. 8.
11. Матюшин Т. Б. Общие вопросы оценки доказательств в судопроизводстве : [учеб. пособ.] / Матюшин Т. Б. – Хабаровск : Хабаровская ВШ МВД СССР, 1987. – С. 5.
12. Карнеева Л. М. Доказательства и доказывание при производстве расследования : [лекция] / Л. М. Карнеева. – Горький : НИиРИО ГВШ МВД СССР, 1977. – С. 38.
13. Белкин Р. С. Собираение, исследование и оценка доказательств / Белкин Р. С. – М. : Наука, 1966. – С. 67.
14. Кримінальний процес : [підруч.]. / за заг. ред. В. В. Коваленка, Л. Д. Удалової, Д. П. Письменного. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – С. 125.
15. Белкин Р. С. Криминалистика: проблемы сегодняшнего дня / Белкин Р. С. – М. : Норма, 2001. – С. 215.
16. Белкин Р. С. Криминалистика: проблемы сегодняшнего дня / Белкин Р. С. – М. : Норма, 2001. – С. 213.
17. Россинская Е. Р. Судебная экспертиза в гражданском, арбитражном, административном и уголовном процессе / Россинская Е. Р. – М. : Норма, 2005. – С. 88.
18. Виноградова М. М. Спорные вопросы определения пределов компетенции судебных экспертов / М. М. Виноградова // Теорія та практика судової експертизи і криміналістики. – 2010. – Вип. 10. – С. 540–547.
19. Словарь судебного эксперта [Электронный ресурс]. – Режим доступа в мережі Інтернет : http://mbe2009.ru/slovar_sudebnogo_eksperta.
20. Орлов А. И. Организационно-экономическое моделирование : [учеб.] : В 3 ч. / Орлов А. И. – М. : изд-во МГТУ им. Н. Э. Баумана. – Ч. 2 : Экспертные оценки. – 2011. – С. 47-48.
21. Грицаенко П. П. Судебно-медицинская экспертиза : [учеб. пособ.] / П. П. Грицаенко, Г. А. Вишневский. – Екатеринбург : издат. дом «Уральская государственная юридическая академия», 2008. – С. 16.
22. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар / за заг. ред. Гончаренка В. Г., Нора В. Т., Шумила М. Є. – К. : Юстініан, 2012. – 1224 с.
23. Палиашвили А. Я. Экспертиза в суде по уголовным делам / Палиашвили А. Я. – М. : Юрид. лит., 1973. – С. 50-51.
24. Винберг А. И. Криминалистическая экспертиза в советском уголовном процессе / Винберг А. И. – М. : Госюриздат, 1956. – С. 145.
25. Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення : ДСТУ 3008-95; Державна уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлення документів : ДСТУ 4163-2003.
26. Типова інструкція з діловодства у центральних органах виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих органах виконавчої влади : Постанова Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2011 року № 1242; Інструкція з оформлення документів у системі Міністерства внутрішніх справ України : Наказ МВС України від 27 липня 2012 року № 650.
27. Лисиченко В. К. Особенности проверки и оценки заключений экспертизы на предварительном следствии и в суде / В. К. Лисиченко // Криминалистика и судебная экспертиза. – 1982. – Вып. 24. – С. 33.
28. Головченко Л. М. Некоторые вопросы оценки заключения криминалистической экспертизы следствием и судом / Л. М. Головченко // Актуальные проблемы судебной экспертизы и криминалистики : [сб. науч. трудов]. – К., 1993. – С. 49.

ESTIMATION OF THE CONCLUSION OF JUDICIAL EXAMINATION OF THE GOODS**A. SHEVCHENKO**

In terms of democratization of the criminal process, judicial reform, the role of expert opinion as a source of forensic evidence. Of particular importance for the investigation of criminal offences acquires substantially expanding the evidence base through the use of special merchandising knowledge.

The expert's conclusion, according to S. F. Bychkova, has a double meaning: on the one hand, this type of evidence, on the other – is a procedural act, in which the proof presented in [1]. However, as pointed out by G. I. Povroznik, in practice, the expert's opinion because of their specific features, namely the use of special knowledge, perceived by the subjects of this evaluation as a special kind of evidence [2]. We share the view. G. Goncharenko about the credibility of the conclusion of an expert, "because it focuses the advanced scientific ideas and proven experience of professionals. Therefore, despite the fact that in our criminal proceedings, no evidence has predetermined force, in assessing evidence, the subjects of evidence, expert opinion unwittingly emphasised, is expressed in a special trust" [3].

Problematic issues of evaluation of the forensic expert was covered in the works of many leading scientists, for example: G. S. Belkin [4], L. M. Golovchenko [5], V. J. Koldina [6], A. M. Moses [7], A. M. Redina [8], M. J. Segaja and V. K. Stringi [9], however, the characteristics of the study and evaluation of forensic merchandising expertise have still not been investigated by the research properly.

The opinion of an expert merchandiser is an independent source of evidence in criminal proceedings, in many types of criminal offenses is the only source of evidence, which significantly increases the liability of experts for giving objective research and informed opinion on matters within their competence. The results of the merchandising expertise are recorded in accordance with the established procedural order and issued as a written expert opinion in accordance with the requirements of articles 101 and 102 of the Criminal procedure code of Ukraine. The correct analysis of the opinion of an expert merchandiser leads to such legal characteristics as the admissibility, relevance, reliability and sufficiency in production.

According to the norms of the criminal procedural legislation, the conclusion of expert merchandise as other sources of evidence are subject to review and evaluation by inner conviction of the investigator, Prosecutor, investigating judge, court.

In the theory of criminal procedural law, there is no clear definition of evaluation of evidence. G. S. Belkin determines the evaluation of evidence as logical thought process to determine the evidence collected to establish the truth [4]. I. M. Reznichenko indicates that the assessment of evidence must be distinguished as an activity, as a result of this activity and judicial act [10]. The definition above indicates that on the one hand, the evaluation of evidence is the outcome of mental activity, on the other – it mental activity, with third – and mental activity, and the result, and judicial act [11]. In our opinion, the opposition of activity and its legal result is incorrect. According to G. S. Belkin, the evaluation of evidence is carried out throughout the process of investigation and evidence: as in the pre-trial investigation and during the judicial consideration of materials of criminal proceedings [4]. L. M. Karneyeva believes that "almost picking up and checking the evidence, all the time accompanied by their rating, otherwise the subject of proof would not have the ability to move forward [12].

Thus, the evaluation of evidence is a prerequisite for making the right decision in criminal proceedings, the investigator, the Prosecutor or other subjects of evaluation of evidence.

G. S. Belkin under the evaluation of evidence understand the logical process of establishing the admissibility of evidence, the existence and nature of ties between them, determine the value and ways of using evidence to establish the circumstances of committing a criminal offence [13]. This, in our opinion, the most correct idea of the evaluation of evidence, the essence of which is reflected in the current criminal procedural legislation of Ukraine.

According to the norms of the criminal procedural legislation, the conclusion of expert merchandise as other sources of evidence, subject to review and evaluation by inner conviction of the investigator, Prosecutor, investigating judge, court. Evaluation of evidence is a mental (logical) the activities of the investigator, Prosecutor, investigating judge, court, which is that they by their inner conviction, which is based on comprehensive, full and impartial investigation of all the circumstances of the criminal proceedings pursuant to the law, evaluate every piece of evidence from the point of view of amenities, affordability, reliability, and the totality of the evidence collected from the point of view of adequacy and linkages to appropriate procedural decision [14].

Every expert, no matter what stage of the process was conducted merchandising expertise from its subspecies, the content and the research methods that were used by the expert must be evaluated by the investigator and the court. Assessment evidence may also be participants in criminal proceedings (the suspect, the accused, counsel, victim, civil plaintiff, civil defendant, their representatives), however, such assessment to the investigator, Prosecutor, investigating judge, the court is a recommendation. The main elements of this assessment is provided by article 93 of the CPC of Ukraine, and the necessity of judicial assessment findings merchandising expertise are regulated by article 94 of the CPC of Ukraine, which determines the essence of the evaluation of evidence.

Given the specificity of the formation of such evidence, as an expert in forensic merchandising expertise, the difficulty of this examination, the question arises whether the investigator, Prosecutor, investigating judge, court, objectively and professionally evaluate the expert's opinion on judicial merchandising expertise? In relation to this is quite true expresses his thought G. S. Belkin: "when it comes to complex expert studies using modern methods that do not differ clarity and accessibility to simple observation of the results, when dozens of pages filled with formulas and calculations, describes the process of the expertise. For the investigator it is a significant problem, which is beyond him to understand. And therefore, it is not surprising that the assessment is often limited in such cases to check, whether all the questions the expert responded and what is the nature of probabilistic or categorical – are these findings" [15].

The investigator, the investigative judge or the court may draw specialist-merchandise for consultation regarding the evaluation of the expert opinion of a forensic examination.

According to R. S. Belkin objects evaluation of expert opinion can be: a) a person expert; b) the basis of the examination; b) used expert materials; g) the maintenance performed research; e) motivation expert answers [16].

The most important objects of evaluation can be: scientific validity used, expert techniques, metrological support of measuring equipment. This addition is acceptable with regard to the content of article 102 of the CPC of Ukraine, which States that the expert should be a detailed description of the survey, including the methods used in the study.

Analysis of the mechanism of forming an opinion of an expert merchandiser shows that he, according to the method of education is different from other evidence that: (a) the investigator, the court does not participate directly in the conduct of the study; b) the expert carries out its own research, using their special knowledge; b) in the opinion of the expert establishes new evidence on the basis of already known; d) on the basis of the results, the expert prepares a report outlining their answers to the questions; d) the expert gives an opinion on its behalf and is responsible for the conclusions personal responsibility; d) the proposals made by the investigator regarding the research, are Advisory in nature.

The process of formation of opinion of an expert merchandiser affects the value judgment of a person carrying out the investigation of criminal offences.

In accordance with the requirements of article 94 of the CPC of Ukraine the expert opinion of the merchandise subject to assessment from the point of view of amenities, affordability, reliability.

Law of evidence recognizes extraordinary evidence that would have special evidentiary value. Expert opinion-the same commodity, like any other evidence, subject to assessment by the person carrying out the investigation of criminal offenses: public Prosecutor, investigative judge or by the court. Assessment is to comply with the procedural order of training, appointment and conduct forensic merchandising expertise; verification of compliance of the answers in the conclusion of an expert merchandiser put question; assess the competency of an expert merchandiser; analysis of the completeness and correctness of its registration; assessing the scientific validity of the forensic merchandising expertise; the assessment set out in the opinion of the expert-the merchandise facts from the point of view of their belonging to a criminal proceeding and their place in the aggregate installed or obtained evidence.

Evaluation procedure the procedure for the appointment and conduct forensic merchandising expertise on the basis of all procedures and procedural rules governing the manner of their appointment and conduct established by art. 69, 70, 242, 243, 244, 245, 332, 509 criminal procedure code of Ukraine.

The fundamental principles of the forensic expert, in particular, its organization, the legal status of an expert merchandiser, ensuring operation of the state specialized expert institutions and departmental expert services and the like, are determined by the Law of Ukraine "On forensic examination", other legislative acts, normative documents.

The actual grounds for the appointment of judicial merchandising expertise is the need for scientific, technical, or other specialized knowledge necessary to resolve certain matters in criminal proceedings. The inadmissibility of violation of an expert merchandiser legal Affairs specified in article 242 of the CPC of Ukraine.

Based on the content of the code of criminal procedure, it is difficult to draw a conclusion about how the document should engage a expert merchandiser to criminal proceedings. According to part 3, article 110 of the criminal procedure code of Ukraine the decision of the investigator, the Prosecutor shall be made in the form of a resolution. Part 7 of article 69 of the CPC of Ukraine gives grounds to conclude that the expert towaryszy the application is being sent. Article 332 criminal procedure code of Ukraine provides for the right of the court by its decision to charge a forensic merchandising expertise. A literal interpretation part 3 of article 332 of the criminal procedure code of Ukraine allows to conclude that the court's decision is entitled "decision on behalf of the examination". So, based on the desire to ensure the uniformity of the criminal procedural terminology, and guided by the above-mentioned articles of the criminal procedure code of Ukraine, we can conclude that in our view, the legal basis for the involvement of an expert merchandiser at the stage of pre-trial investigation should be the resolution of the investigator or the Prosecutor on behalf of the forensic merchandising expertise.

The recruitment of an expert in science of commodities are regulated by article 243 of the criminal procedure code of Ukraine.

Procedural violations that were discovered during the evaluation conclusions are essential if they actually reflected on the completeness, comprehensiveness research expertise, objectivity and validity of the findings. Among them, in our opinion, must be attributed and those that did not affect the validity of the conclusions of the expert, but are the most important points related to the appointment and bring the merchandising expertise.

Conclusion of expert merchandise is subject to a careful assessment of the subjects of proof from the point of view of observance of norms of the criminal procedural law in conducting judicial merchandising expertise and the validity, correctness of conclusions of the expert. This checks the competence of an expert merchandiser, his disinterest in the results of production, established nor did it outside of its jurisdiction, or to base conclusions on the received information and whether the selected baseline data for certain conclusions. Subject to the assessment of the scientific validity of the conclusions, the correct application of specific methods and the permissibility of their use by expert (for example, when and by whom it is recommended, it prabawanti, the availability of modern techniques and the like).

The competence of expert merchandise may be regarded in two aspects. First, this procedure fixed the terms of reference, rights and duties, and, secondly, that the body of knowledge in the field of theory, methodology and practice of judicial merchandising expertise.

A. she notes that distinguish objective competence, i.e. the knowledge which should be taken by the expert, and subjective competence – the extent to which a particular expert owns this knowledge. Subjective competence of the expert is determined by its educational level, special expert training, expert work experience, etc [17].

M. M. Vinogradov notes that the entire amount of knowledge possessed by the expert and he should use within the powers granted to it by law may be attributed to its competence, and proficiency knowledge of and ability to apply them in practice – as competence [18].

However, the distinction between the concepts "competence" and "competence" of the forensic expert, causes the most disputes. In the dictionary of forensic expert expert competence is defined as the degree of ownership of the theory and techniques of the examination of a certain kind, the ability of (subjective) well-versed person to resolve the issues that relate to the subject of expertise. The competence of the expert is determined by his education, special training, experience in implementing similar assignments, individual ability to heuristic thinking. In the state expert institutions the competence of the expert checked and certified expert qualification commissions.

The competence of an expert is defined as an array of special knowledge in the field of theory examination (class, species, subspecies) and methods that provides a solution to all possible questions concerning this examination. The competence of the expert is the limit (the limit), which seeks each expert. Knowledge relating to the competence, required by each expert.

Competency examination of a specific class (species, subspecies) is the range of circumstances of the case established by conduct, and therefore the range of questions that can be posed to the experts a certain field. Competence examination tasks determined by expertise, availability of methods and tools of materials research, submitted for examination, and is reflected in the scientific competence of the expert [19].

In the study of O. I. Orlov, the question of the competence of the expert, are viewed through the prism of self-assessment techniques and waimairi. So, according to the researcher, the use of formal indicators experts (position, academic degree and rank, experience, publications, etc) in a modern, rapidly changing environment can only be supplementary, although such indicators are easier to apply. Using the self-assessment the expert himself gives the information about the areas in which he is competent, and in which not. On the one hand, who can better understand the capabilities of an expert than he is? On the other hand, when the self-assessment of competence rather assesses the degree of confidence of an expert than his real competence. Moreover, the concept of "competence" are not strictly defined. Quite often the expert exaggerates their real competence, or too critical of their capabilities. When you use the same method of waimairi when the assessment of the competence of an expert other experts give (or candidates), in addition to the possibility of the existence of personal and group likes and dislikes, plays a role in low awareness among experts about the professional capabilities of each other. In modern conditions sufficient familiarity with the activities and capabilities of each other can be only among specialists, many years (at least three or four) working together, one team, one theme. However, this method, according to the scientist, is not effective enough, because the views of these experts, due to the similarity in life way too similar to each other [20].

The evaluation of forensic merchandising expertise you must learn: firstly, appear if the data characterizing the expert from the point of view of an expert in a specific field of knowledge; secondly, whether these special knowledge of the questions put to the expert; third, are there to resolve these issues, the special knowledge of this profile; fourthly, whether the competence of the expert, his specialization is the means and methods he used to solve the issue. Here it is necessary to evaluate if there is an expert outside of their competence.

The forensic merchandising expertise is considered to be beyond the expert's competence in two cases: 1) if the expert-merchandise, answering questions, invades the sphere of science, are not included in the scope of his special knowledge; 2) if to solve the issue generally does not require special knowledge, rather subjective judgment, based on life experience and common sense [21].

Questions put to the expert-towarzyszy and his opinion on them can't go beyond the specialized knowledge of an expert. In the case of the scope of the expert on such issues, he said the person who drew it, or the investigating judge or the court instructed the forensic merchandising expertise, about the impossibility of solving the tasks set before him. This message must be compelling and point to specific reasons that preclude conclusions on the basis of which the expert-merchandise substantiates that the task does not meet its competence [22].

Assessment materials expertise some scientists propose to undertake in the process of evaluating facilities and the admissibility of evidence in a General manner. Allocating a separate assessment of the material submitted for examination, it is seen that although the investigator himself provides the forensic expert with the necessary materials and evaluating them at this stage, it is not the only subject of the evaluation. The following mark may be called by the Prosecutor, the investigator, the judge, the court. However, the investigator as the main subject of assessment at the stage of pre-trial investigation, may make erroneous conclusions with respect to the materials of the examination, which might be allowed and others evaluation. Why is the judicial evaluation of materials merchandising expertise. This position is held by A. I. Paliashvili, which distinguishes in it the following elements: (a) evaluate the authenticity, suitability and completeness of the objects of study; b) assessment of adequacy in quantity and quality of materials examination [23].

The author proposes to assess how the objects in respect of which questions are raised and comparative samples.

Analysis of the forensic merchandising expertise involves clarifying questions about the completeness of the materials used that have been provided, the methods that were used and which allow to obtain a reliable answer to these questions, completeness of the description carried out by an expert merchandiser work that matters for output.

In our opinion, the investigator is unlikely to fully and properly assess how the expert-merchandise used provided materials and relevant research methods. Without the help of a qualified specialist is very difficult to evaluate the content of research conducted merchandising; for this it is necessary to be well-informed expert techniques, to have knowledge of precise methods of analysis of the merchandising of products.

The question of assessing the reasonableness of the conclusion of an expert merchandiser involves evaluation of research methodology used in the forensic merchandising expertise. The assessment in this case is designed to establish the fundamentals and scientific principles of the methods uses expert-merchandise. A. I. Vinberg on this occasion, wrote that "the incorrect method usually leads to wrong conclusions, the expert opinion that is based on faulty research methods, cannot be full-proof" [24].

In addition to the evaluation methods used by the expert of the forensic merchandising expertise, it is also necessary to evaluate the scientific validity of expert opinion. In assessing the scientific validity of the conclusion in addition to research methods, which defines the methods that are used during the merchandising expertise that you need to consider:

(a) substantial compliance with the study results, in line with the research part of the conclusion of his reasoning, and their interrelationships;

b) technical equipment, hardware and software used in the course of the examination, their compliance with national and European standards, the desirability and acceptability of their use on the territory of Ukraine.

The structure of the opinion of an expert merchandiser norms of the criminal procedure code of Ukraine is not regulated. The practice of forensic commodity inspection proposed

General requirements for their design. Expert opinion-the merchandise consists of three parts: introduction, research and conclusions, and issued in compliance with the requirements stipulated in the standards [25], other normative acts, regulating the procedure of execution of documents [26].

What should be stated in the introductory part of the opinion of an expert merchandiser determined by article 102 of the CPC of Ukraine and departmental regulations. In the research part, usually, the course outlines and content of the study for each of these questions shall also contain: methods, tools and techniques that were used to examine the goods, samples, documents; information about environmental conditions, if applicable techniques, methods, tools and techniques of research have specific requirements to these conditions; the results of comparative studies of goods and samples; the presence of obstacles and other factors that negatively affect the ability to conduct quality inspection, investigation and fixing of objects of study; there is no doubt about the technical documents, instructions, regulations, which are based on expert findings; purpose, terms and quantity, materials, devices used in the peer experiments, their results, methods of fixation of the results; is full examination of the goods provided on examination.

Description of the results of the application of instrumental methods and conducting a peer experiments may be limited to a presentation of the final results; in these cases, graphs, charts, tables, materials expert experiments should be stored in a Supervisory expert proceedings and at the request of persons entitled to be acquainted with materials of the expert study, to be provided for them to learn.

Expert merchandise may conduct research on questions put to the expert studies, in the manner determined by the logical consistency of the expert study. Each of the issues listed in the introduction of expert opinion, and which is solved by this expert must meet a certain section of the research division. If some questions are closely related, the process of their solving can be described in the same section.

After the main part of the conclusion of the post apps that are an integral part of the conclusion. Applications lead drawings, figures, graphs, charts, diagrams, photographs revealed signs. Illustrative material makes the output more understandable and convincing, must be seen to illuminate the process of expert research and its results.

In considering the question of the assessment of the completeness of the conclusion of an expert merchandiser, before conducting research is not always possible to determine the sufficiency of the submitted material. Basically, this evaluation may be done only by a specialist in the research process.

Analysis of criteria for assessing the completeness of the conclusion of an expert merchandiser suggests that practitioners have a real opportunity to assess the completeness of answers to questions. The fullness of the descriptions done by an expert merchandiser work depends on the complexity of research and good practice, which in each case are determined by the expert.

Evaluation of the scientific validity of expert opinion-commodity largely depends on the complexity of the process of expert knowledge. The analysis indicates the presence of a number of controversial issues: a) the accuracy and appropriateness of selected methods, expert techniques expert in a specific situation, the conditions of their use; b) evaluating the results of the methodology used; C) the verification of scientific character, aprobados methods used; g) establishing a logical sequence and connection between the results obtained in the study and formulated the conclusions of the expert.

Analysis of peer assessment practice logical consistency and logical connection between the results obtained in the study of goods and formulated the conclusions of an expert merchandiser shows that the presence of a logical sequence in the conclusion does not necessarily indicate the correctness of the conclusions. At the same time, the presence of contradictions between the results obtained during the study and formulated the conclusions of

an expert merchandiser and although can sow doubt about their accuracy, however, the presence of such conflict does not always indicate the wrong conclusions.

The implications of the assessment of expert opinion-the same commodity can be both positive and negative. A positive result of the assessment can be used for the recognition of evidence of certain facts and circumstances, to obtain new or revise existing evidence for determining the direction of further investigation of a criminal offense.

Negative evaluation depends on the basis of such assessment. This may be the appointment of additional judicial merchandising expertise or the questioning of an expert merchandiser.

The informative aspect of validation includes the scientific validity of methods, techniques, research, used by expert, logic reasoning of an expert merchandiser, completeness and validity of the conducted research, the accuracy of the identified expert signs, the validity of its findings, compliance findings, the intermediate results and the study in General, their logical consistency.

V. K. Lisichenko offered, during the validation of the methodological aspect of the conclusion, to focus attention on the following criteria: a) whether the chosen research methodology and fully described in the report; b) provides a study of the solutions of the questions, the described techniques and mechanical tools, devices used by the expert; C) special knowledge used by the expert to substantiate the results of the study; d) whether the conducted research the level of development of special knowledge and capabilities of this type of forensic examination [27].

Almost the same view is held by L. M. Golovchenko, in her opinion: "the most difficult for the investigator and the court is to assess the scientific validity of expert opinion, which should be understood as the basis for conclusions on the studied materials, the efficiency of the methods used by the expert, according to the conclusions of the expert study" [28].

Based on the results of assessment activities, there is a practical possibility of using the forensic merchandising expertise in the process of proving. For this it is necessary to adhere to a number of claims arising from the criminal procedure law:

- expert opinion on forensic merchandising expertise can be used in the process of proving, if he is properly able to confirm the existence or absence of circumstances, to be proved;
- conclusion of expert merchandise as a result of his review was found to be valid and reliable, and can be used to ascertain certain facts in criminal proceedings;
- conclusion of expert merchandise may be used in the process of proving that no violation of the rule on admissibility of evidence.

Acceptable recognized expert the merchandise in case the methods and tools that uses such an expert, properly metrologically provided, tested, tested, and scientific provisions that are put in its basis is well established.

The evaluation of expert opinion-the commodity researcher, investigator, Prosecutor, investigating judge, the court may take the following decisions: (a) that the expert's opinion is sufficiently complete, appropriate, valid and reliable (in this case the invocation and interrogation of an expert is not needed); b) to admit an expert opinion on judicial merchandising expertise is not enough full (to clarify possible the interrogation of an expert in accordance with part 3 of article 95 and article 356 of the criminal procedure code of Ukraine); C) to admit that you have doubts about the validity of the conclusions of the expert and to appoint, re-merchandising judicial examination; g) to exclude the expert from the list of evidence due to the absence of actual data communication with the circumstances of the Commission of the criminal offence, traces of which are reflected in the environment.

The results of the evaluation of the findings of fact of the expert merchandiser should be a faithful reflection in the process of proof in pre-trial investigation and conviction.

Evidentiary value of expert opinion-commodity depends on the facts and elements of criminal offence in this case we prove, on the basis of materials research, what is their role in the proof, whether they bear the information, which can be attributed to direct or indirect sources of

evidence. The facts and circumstances that establish through expert elicitation of merchandise can be crucial in criminal proceedings.

REFERENCES:

1. Бычкова С. Ф. Теория и практика судебной экспертизы : [учеб. пособ.] : В 4-х т. Т. 1 : Организация, назначение и производство судебной экспертизы / Бычкова С. Ф. – Алматы : Жеті Жарғы, 1999. – С. 105.
2. Поврезнюк Г. И. Судебная экспертиза (подготовка и назначение в уголовном и гражданском процессах) / Поврезнюк Г. И. – Алматы : Аян Эдет.. – 2001. – С. 164.
3. Гончаренко В. Г. Організаційні та правові проблеми судової експертизи в Україні / В. Г. Гончаренко // Часопис Академії адвокатури України, 2011. – № 10 (1). – С. 2
4. Белкин Р. С. Собрание, исследование и оценка доказательств / Р. С. Белкин. – М. : Наука, 1966. – С. 65.
5. Головченко Л. М. Оцінка висновків криміналістичної експертизи : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.09 / Л. М. Головченко; Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – К., 1995. – С. 11.
6. Колдин В. Я. Экспертиза в управлении и праве / В. Я. Колдин // Вісник Луганського інституту внутрішніх справ. – 2000. – № 3. – С. 176-200.
7. Моїсєєв О. М. Управлінські аспекти експертних технологій у судово-експертній діяльності / О. М. Моїсєєв // Вісник Академії адвокатури України. – 2008. – Вип. 12. – С. 212–223.
8. Редин А. М. О качестве заключений судебных экспертиз и доказательном значении / А. М. Редин // Криминалистика и судебная экспертиза. – 1979. – Вып. 19. – С. 28-31.
9. Сегай М. М. Судебные экспертизы (возможности, подготовка материалов, назначение, оценка) / М. М. Сегай, В. К. Стринжа. – К. : РИО МВД УССР, 1981. – С. 71-111.
10. Резниченко И. М. Оценка доказательств в советском гражданском процессе : автореф дис. на соискание учен. степени канд. юрид. наук / И. М. Резниченко. – М., 1968. – С. 8.
11. Матюшин Т. Б. Общие вопросы оценки доказательств в судопроизводстве : [учеб. пособ.] / Матюшин Т. Б. – Хабаровск : Хабаровская ВШ МВД СССР, 1987. – С. 5.
12. Карнеева Л. М. Доказательства и доказывание при производстве расследования : [лекция] / Л. М. Карнеева. – Горький : НИиРИО ГВШ МВД СССР, 1977. – С. 38.
13. Белкин Р. С. Собираение, исследование и оценка доказательств / Белкин Р. С. – М. : Наука, 1966. – С. 67.
14. Кримінальний процес : [підруч.]. / за заг. ред. В. В. Коваленка, Л. Д. Удалової, Д. П. Письменного. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – С. 125.
15. Белкин Р. С. Криминалистика: проблемы сегодняшнего дня / Белкин Р. С. – М. : Норма, 2001. – С. 215.
16. Белкин Р. С. Криминалистика: проблемы сегодняшнего дня / Белкин Р. С. – М. : Норма, 2001. – С. 213.
17. Россинская Е. Р. Судебная экспертиза в гражданском, арбитражном, административном и уголовном процессе / Россинская Е. Р. – М. : Норма, 2005. – С. 88.
18. Виноградова М. М. Спорные вопросы определения пределов компетенции судебных экспертов / М. М. Виноградова // Теорія та практика судової експертизи і криміналістики. – 2010. – Вип. 10. – С. 540–547.
19. Словарь судебного эксперта [Электронный ресурс]. – Режим доступа в сети Интернет : http://mbe2009.ru/slovar_sudebnogo_eksperta.
20. Орлов А. И. Организационно-экономическое моделирование : [учеб.] : В 3 ч. / Орлов А. И. – М. : изд-во МГТУ им. Н. Э. Баумана. – Ч. 2 : Экспертные оценки. – 2011. – С. 47-48.

21. Грицаенко П. П. Судебно-медицинская экспертиза : [учеб. пособ.] / П. П. Грицаенко, Г. А. Вишневский. – Екатеринбург : издат. дом «Уральская государственная юридическая академия», 2008. – С. 16.
22. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар / за заг. ред. Гончаренка В. Г., Нора В. Т., Шумила М. Є. – К. : Юстініан, 2012. – 1224 с.
23. Палиашвили А. Я. Экспертиза в суде по уголовным делам / Палиашвили А. Я. – М. : Юрид. лит., 1973. – С. 50-51.
24. Винберг А. И. Криминалистическая экспертиза в советском уголовном процессе / Винберг А. И. – М. : Госюриздат, 1956. – С. 145.
25. Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення : ДСТУ 3008-95; Державна уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлення документів : ДСТУ 4163-2003.
26. Типова інструкція з діловодства у центральних органах виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих органах виконавчої влади : Постанова Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2011 року № 1242; Інструкція з оформлення документів у системі Міністерства внутрішніх справ України : Наказ МВС України від 27 липня 2012 року № 650.
27. Лисиченко В. К. Особенности проверки и оценки заключений экспертизы на предварительном следствии и в суде / В. К. Лисиченко // Криминалистика и судебная экспертиза. – 1982. – Вып. 24. – С. 33.
28. Головченко Л. М. Некоторые вопросы оценки заключения криминалистической экспертизы следствием и судом / Л. М. Головченко // Актуальные проблемы судебной экспертизы и криминалистики : [сб. науч. трудов]. – К., 1993. – С. 49.